

3. srpnja 2025.

ODBOR LANZAROTE

Odbor stranaka Konvencije Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja

---

Izvješće o provedbi

*****

Dodatak – popis preporuka

ZAŠTITA DJECE OD SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA U
KRUGU POVJERENJA: PRAVNI OKVIRI

Sažetak

U većini slučajeva seksualnog zlostavljanja djece počinitelj je osoba koju dijete poznaje i u koju ima povjerenja. U ovom izvješću Odbor stranaka Konvencije Vijeća Europe (VE) o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (u daljnjem tekstu: Odbor Lanzarote) ocjenjuje zaštitu djece u njihovu „krugu povjerenja“ u 48 država stranaka Konvencije Vijeća Europe (VE) o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (u daljnjem tekstu: Lanzarote Konvencija). „Krug povjerenja“ obuhvaća članove šire obitelji, osobe koje obavljaju poslove skrbi ili obavljaju kontrolu nad djetetom i osobe s kojima dijete komunicira u okružju povjerenja, uključujući bliske vršnjake. U izvješću se ocjenjuje kako stranke kriminaliziraju seksualno zlostavljanje djece u krugu povjerenja i kako su djeca zaštićena prije, tijekom i nakon kaznenog postupka. Analiziraju se i posebne mjere za odgovor na slučajeve zlostavljanja unutar obitelji te način na koji države rješavaju pitanje štetnog seksualnog ponašanja same djece. Naposljetku, razmatraju se postupovna pravila primjenjiva na istrage i kaznene progone te mjere za nadzor i praćenje počinitelja.

Odbor Lanzarote općenito je prepoznao da su države stranke Lanzarote Konvencija ostvarile znatan napredak od prvog kruga praćenja, u kojem se također bavilo krugom povjerenja, osobito u pogledu postupovne zaštite žrtava tijekom istrage u kaznenom postupku i sudskih postupaka. Ipak, još uvijek postoje bitni nedostaci, osobito u pogledu kriminalizacije seksualnog zlostavljanja svakog djeteta mlađeg od 18 godina u kontekstu seksualnog zlostavljanja unutar obitelji i u slučaju kada nije primijenjena prisila, prijetnja ili sila. Stranke se poziva i da poboljšaju pružanje pravne i psihološke podrške žrtvama i njima bliskim osobama te nadzor i praćenje počinitelja.

Kako bi se svako dijete zaštitilo od seksualnog zlostavljanja, od presudne je važnosti sveobuhvatno zakonodavstvo kojim se kriminalizira seksualno zlostavljanje djece svih dobi koje **počine** osobe na priznatom položaju povjerenja, autoriteta ili utjecaja. Nekoliko stranaka ostvarilo je napredak u tom području pa njihove kaznenopravne definicije seksualnih kaznenih djela protiv djece sada sadržavaju jasno upućivanje na „priznat položaj povjerenja, autoriteta ili utjecaja“. Međutim, velik broj stranaka tu zaštitu još uvijek ograničava na vrlo konkretne okolnosti ili na djecu mlađu od propisane dobne granice za pristanak na seksualne aktivnosti. U nekim je strankama još uvijek potreban element prisile da bi taj čin predstavljao kazneno djelo. Isto tako, u nekim strankama djecu se može smatrati kazneno odgovornima za kazneno djelo seksualnog odnosa s odraslim krvnim srodnikom ili posvojiteljem odnosno udomiteljem. Neke stranke još uvijek dopuštaju i da počinitelji budu oslobođeni od odgovornosti na temelju činjenice da su u braku sa žrtvom ili ne kriminaliziraju seksualno zlostavljanje koje počine supružnici vjenčane djece. U nekim strankama još uvijek postoje diskriminirajuće pravne formulacije koje narušavaju zaštitu sve djece neovisno o spolu ili spolnoj orijentaciji djeteta žrtve ili počinitelja.

Za zaštitu djece od seksualnog zlostavljanja u krugu obitelji potrebni su rano otkrivanje, brze mjere zaštite i koordinirane intervencije u kojima su na prvom mjestu sigurnost i najbolji interes djeteta. Odbor je utvrdio da u većini stranaka postoje odredbe kojima je propisano udaljavanje navodnog počinitelja iz doma čak i prije pokretanja kaznenog postupka. U velikom broju stranaka moguće je i suspendirati ili oduzeti roditeljska prava ili ovlasti do okončanja kaznenog postupka ili nakon kaznene osude roditelja. Nasuprot tomu, premda bi udaljavanje djeteta žrtve trebalo biti krajnja mjera, to načelo nije jasno izraženo u pravu ili praksi u svim strankama. U većini stranaka koje dopuštaju provođenje istraživačkih intervju s djecom nije potrebno prethodno dobiti suglasnost djetetovih roditelja ili zakonskih skrbnika ako bi oni mogli spriječiti da dijete prijavi seksualno zlostavljanje. Stranke su ostvarile napredak i u pogledu imenovanja i osiguravanja posebnih zastupnika i posebnih skrbnika u slučajevima kad je roditelj navodni počinitelj. Većina stranaka isto tako osigurava da zakoni

o zaštiti podataka i pravila o povjerljivosti ne sprječavaju razmjenu informacija među agencijama koje se bave slučajevima seksualnog zlostavljanja djece.

Za djecu koja pokazuju štetno seksualno ponašanje potrebne su prilagođene mjere kako bi se ispunile njihove razvojne potrebe. Odbor je utvrdio da se u većini stranaka, u slučaju da dijete ispod dobne granice kaznene odgovornosti sudjeluje u štetnom seksualnom ponašanju s drugim djetetom, djecu upućuje službama za socijalnu skrb za djecu i/ili se na djecu primjenjuju mjere zaštite. Premda većina stranaka primjenjuje poseban pristup kažnjavanju djece iznad dobne granice kaznene odgovornosti u usporedbi s kažnjavanjem odraslih osoba koje počine slična kaznena djela, Odbor poziva stranke da primjenjuju pristup restorativne pravde i poštuju načela pravosuđa prilagođenog djeci.

Djelotvorni mehanizmi za pokretanje istraga i kaznenog progona ključni su kako bi se osiguralo da se slučajevi seksualnog zlostavljanja djece u krugu povjerenja rješavaju neovisno o tome je li žrtva u mogućnosti ili je li voljna podnijeti prijavu. U izvješću se utvrđuje da većina stranaka sada omogućava pokretanje postupka po službenoj dužnosti, a da žrtva ne mora prethodno podnijeti prijavu. Velik napredak ostvaren je i u pogledu mogućnosti da se postupak nastavi nakon što žrtva odustane od prijave, a broj stranaka u kojima postoji ta mogućnost trostruko se povećao. Napredak je ostvaren i u kontekstu prijavljivanja. Velik broj stranaka pripadnicima određenih struka nameće pravne obveze da prijave sumnju na počinjenje seksualnih kaznenih djela protiv djece te osigurava da povjerljivost nije prepreka toj obvezi prijavljivanja. U velikom broju stranaka postoji i mogućnost suspenzije pripadnika određenih struka ili volontera protiv kojih se provodi istraga zbog zlostavljanja, a pravne osobe mogu se smatrati odgovornima ako ostvaruju korist od tih kaznenih djela.

Kako bi se smanjio rizik od ponovne traumatizacije djece žrtava i osiguralo njihovo djelotvorno sudjelovanje u pravosudnom procesu, potrebne su im posebne mjere zaštite i zaštita tijekom istraga i postupaka. Kad je riječ o fazi istrage, zabilježen je znatan napredak od prvog kruga praćenja zahvaljujući širenju modela *Barnahus*, koji podrazumijeva multidisciplinarnu integrirane usluge za djecu koje su prilagođene djeci i koje doprinose izbjegavanju sekundarne viktimizacije djece žrtava. Kad je riječ o kaznenom postupku, velik napredak ostvaren je u pogledu mogućnosti djece da daju iskaz u sudnici, a da nisu fizički prisutna, mogućnosti da se ispitivanje djece provodi bez fizičke prisutnosti navodnog počinitelja i mogućnosti da se izradi videozapis djetetova iskaza. Međutim, premda je u gotovo svim strankama prethodno snimljen / prethodno dan iskaz prihvatljiv na sudu, takvi se iskazi upotrebljavaju umjesto djetetova davanja iskaza uživo samo u polovici stranaka. Ostvaren je napredak i u pogledu mjera za zaštitu privatnosti djece žrtava. U većini stranaka moguće je održati saslušanje bez prisutnosti javnosti te postoje pravne odredbe kojima se sprječava otkrivanje identiteta žrtve u medijima. Sve stranke djeci žrtvama omogućuju pristup nekom obliku besplatnog pravnog savjetovanja, no mogućnost angažiranja odvjetnika iz sustava besplatne pravne pomoći ili angažiranja odvjetnika bez naknade ili pod povoljnijim uvjetima od odraslih osoba ne postoji u svim strankama.

Žrtve i **treće** strane trebaju dodatne mjere zaštite i izvan okvira kaznenog postupka. Velik broj stranaka uveo je pravne mjere zaštite kako bi se i dijete žrtvu i članove njegove obitelji zaštitilo od negativnih posljedica ili sekundarne viktimizacije nakon što dijete prijavi seksualno zlostavljanje. Zabilježen je napredak u pružanju terapijske pomoći osobama bliskima žrtvi. U nekoliko stranaka podrška članovima obitelji žrtve pruža se u okviru usluga uspostavljenih prema modelu *Barnahus* ili slično modelu *Barnahus*.

I dalje postoje znatni nedostaci u pogledu nadzora i **praćenja počinitelja** nakon puštanja na slobodu i dijeljenja podataka o **osuđenim počiniteljima** među strankama. To su bitni koraci koje stranke mogu poduzeti kako bi spriječile ponavljanje kaznenih djela.

Odbor Lanzarote ponavlja da stranke trebaju u potpunosti uskladiti svoje pravne okvire s Lanzarote Konvencija. U ovom izvješću navedene su ciljane preporuke i konkretni primjeri dobre prakse kako bi se doprinijelo reformama kojima bi se unaprijedila pravna zaštita djece od seksualnog zlostavljanja u krugu povjerenja.

Dodatak – popis preporuka

Preporuke

Preporuka 1.

Odbor stranaka Konvencije Vijeća Europe (VE) o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (u daljnjem tekstu: Odbor Lanzarote) poziva sve stranke da prime na znanje obećavajuće prakse utvrđene u ovom izvješću i da razmotre uvođenje sličnih praksi na nacionalnoj razini.

Preporuka 2.

Odbor Lanzarote od sljedećih stranaka zahtijeva da, u skladu s člankom 18. stavkom 1. točkom (b) drugom alinejom, osiguraju da su njihove kaznenopravne odredbe kojima se kriminalizira seksualna aktivnost s djetetom koju počinu osoba na priznatom položaju povjerenja, autoriteta ili utjecaja nad djetetom dovoljno opširno formulirane kako bi obuhvatile sve relevantne situacije:

- Španjolska u pogledu djece mlađe od dobne granice za pristanak na seksualne aktivnosti
- ostale stranke u pogledu djece i mlađe i starije od dobne granice za pristanak na seksualne aktivnosti.¹

Preporuka 3.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu učinile² zahtijeva da, u skladu s člankom 18. stavkom 1. točkom (b) drugom alinejom, osiguraju da se njihovim kaznenopravnim odredbama kriminalizira seksualna aktivnost s djecom svih dobi, među ostalim i djecom starijom od dobne granice za pristanak na seksualne aktivnosti, koju počinu osoba na priznatom položaju povjerenja, autoriteta ili utjecaja. Te odredbe trebale bi biti dovoljno opširno formulirane kako bi obuhvatile sve relevantne situacije.

Preporuka 4.

Odbor Lanzarote poziva Republiku Moldaviju i sve druge stranke u kojima postoje **slične** odredbe da revidiraju svoje zakonodavstvo kako bi osigurale da se ne može smatrati da djeca mlađa od dobne granice za pristanak na seksualne aktivnosti mogu pristati na takvu aktivnost.

Preporuka 5.

Odbor Lanzarote poziva Albaniju, Austriju, Bugarsku, **Češku, Grčku**, Sjevernu Makedoniju, Švicarsku i sve druge stranke u kojima postoje **slične** odredbe da osiguraju da se dijete smatra žrtvom seksualnog zlostavljanja i da se ne smatra kazneno odgovornim za kazneno djelo seksualnog odnosa

¹ Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Češka, Danska, Njemačka, Grčka, Island, Lihtenštajn, Crna Gora, San Marino, Srbija, Slovenija, Tunis, Turska i Ujedinjeno Kraljevstvo.

² Andora, Armenija, Azerbajdžan, Gruzija, Grčka, Latvija, Malta, Republika Moldavija, Sjeverna Makedonija, Ruska Federacija i Ukrajina.

s odraslim članom obitelji koji mu je krvni srodnik u uzlaznoj liniji, posvojiteljem ili udomiteljem, ili odraslim bratom ili sestrom.

Odbor Lanzarote poziva Albaniju, Austriju, Bugarsku, **Češku, Grčku**, Island, **Mađarsku**, Sjevernu Makedoniju, Švicarsku i sve druge stranke u kojima postoje **slične** odredbe da osiguraju da se, pri provedbi kaznenog progona za kaznena djela povezana sa seksualnom aktivnošću između djece koja su braća i sestre, ako je jedno od djece žrtva drugoga koje je na priznatom položaju povjerenja, autoriteta ili utjecaja, tu osobu ne smatra kazneno odgovornom.

Preporuka 6.

Odbor Lanzarote poziva Albaniju, Austriju, Bugarsku, **Češku, Grčku**, Island, **Mađarsku**, Sjevernu Makedoniju, Švicarsku i sve druge stranke u kojima postoje **slične** odredbe da osiguraju da se kazneni progon protiv djece zbog seksualne aktivnosti između braće i sestara vodi samo kao krajnja mjera i da se, ovisno o okolnostima, prednost daje primjerenijim metodama suzbijanja njihova štetnog ponašanja (npr. terapijska pomoć i obrazovne mjere).

Preporuka 7.

Odbor Lanzarote zahtijeva od Ruske Federacije i svih drugih stranaka u kojima postoje **slične** odredbe da uvedu potrebne zakonske ili druge mjere kako bi u skladu s člankom 27. stavkom 1. osigurale da počinitelj ne može biti oslobođen kaznene odgovornosti ili kazne na temelju činjenice da je u braku s djetetom žrtvom seksualnog kaznenog djela koje je izvršio počinitelj čak ni nakon što je dijete žrtva postalo punoljetno.

Preporuka 8.

Odbor Lanzarote zahtijeva od Ruske Federacije i Tunisa da, u skladu s člankom 18. stavkom 1. točkom (b) prvom alinejom, osiguraju da se oženjenu i udanu djecu zaštititi od seksualnih kaznenih djela njihovih supružnika.

Preporuka 9.

Odbor Lanzarote od stranaka traži da revidiraju svoje zakonodavstvo kako bi svi oblici seksualnog zlostavljanja koje počinu osoba na priznatom položaju povjerenja, autoriteta ili utjecaja, kako je definiran člankom 18. stavkom 1. točkom (b) drugom alinejom, bili obuhvaćeni kaznenopravnim odredbama, među ostalim kaznena djela počinjena na sljedeće načine:

- penetracijom – neovisno o pristanku ili primjeni nasilja, prijetnje ili sile³
- određenim fizičkim dodirima bez penetracije – neovisno o pristanku ili primjeni nasilja, prijetnje ili sile⁴ i

³ Andora, Armenija, Azerbajdžan, Gruzija, Latvija, Malta, Republika Moldavija, Ruska Federacija i Ukrajina.

⁴ Albanija, Azerbajdžan, Gruzija, Malta i Ruska Federacija.

- u određenim slučajevima bez fizičkog dodira, pomoću informacijskih i komunikacijskih tehnologija, u skladu s odredbama Lanzarote Konvencije.

Preporuka 10.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile**⁵ traži da uvedu potrebne zakonske i druge mjere kako bi vrbovanje djece u seksualne svrhe (mamljenje za zadovoljavanje seksualnih potreba) bilo kriminalizirano čak i u slučaju kad nije dan prijedlog za sastajanje s djetetom popraćen materijalnim radnjama koje vode takvom sastanku, u skladu s mišljenjem Odbora Lanzarote o članku 23.

Preporuka 11.

Odbor Lanzarote od sljedećih stranaka zahtijeva da, u skladu s člankom 2., osiguraju da su sva djeca jednako zaštićena od seksualnog zlostavljanja bez diskriminacije na temelju njihova spola ili spolne orijentacije, konkretno:

- od Albanije da revidira formulaciju u svojem zakonodavstvu kako bi se izbjegla stigmatizacija seksualnih aktivnosti na temelju spolne orijentacije uklaňanjem upućivanja na „homoseksualne aktivnosti“
- od Bugarske i Ruske Federacije da revidiraju svoja zakonodavstva kako bi osigurale da se jednako sankcioniraju svi oblici seksualnog zlostavljanja djece bilo kojeg spola ili roda, neovisno o spolu ili rodu počinitelja
- od Sjeverne Makedonije i Srbije da osiguraju da su u zakonskim odredbama kojima se kriminalizira seksualna aktivnost s djetetom starijim od zakonske dobi za seksualne aktivnosti očuh ili maćeha bilo kojeg roda uključeni među osobama koje se mogu smatrati počiniteljima.

Preporuka 12.

Odbor Lanzarote od stranaka koje u svojim pravnim okvirima propisuju istraživačke intervjue s djecom za koju se sumnja da su bila seksualno zlostavljana i stranaka koje to još nisu **učinile** traži⁶ da osiguraju da se ti intervjui mogu obavljati bez prethodnog obavješćavanja roditelja ili zakonskih skrbnika djeteta ili dobivanja njihove suglasnosti kada postoji opravdana sumnja na seksualno zlostavljanje u obitelji i postoji razlog da se smatra da bi roditelji ili zakonski skrbnici mogli spriječiti dijete da prijavi seksualno zlostavljanje.

Preporuka 13.

⁵ Armenija, Grčka, Island, Lihtenštajn, Litva, Norveška, Rumunjska, Ruska Federacija, San Marino, Srbija, Tunis i Turska.

⁶ Danska, Njemačka, Grčka, Poljska, Ruska Federacija, Slovačka Republika, Španjolska i Ujedinjeno Kraljevstvo (Engleska i Wales).

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile**⁷ zahtijeva da uvedu potrebne zakonske ili druge mjere kako bi, u skladu s člankom 14. stavkom 3. prvom alinejom, osigurale mogućnost udaljavanja navodnog počinitelja od obiteljskog doma, među ostalim prije pokretanja i izvan okvira bilo kakvog kaznenog postupka.

Preporuka 14.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da osiguraju da u slučaju udaljavanja navodnog počinitelja postoje mjere zaštite kako bi se zajamčila socioekonomska dobrobit ostalih članova obitelji i kako bi im se osigurala psihosocijalna podrška.

Preporuka 15.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile**⁸ traži da osiguraju da se udaljavanje djeteta žrtve od njegova obiteljskog okružja razmatra samo ako udaljavanje navodnog počinitelja od tog okružja, među ostalim mjerama, neće biti dovoljno da se dijete zaštiti ili nije moguće u konkretnim okolnostima slučaja te da se udaljavanje djeteta provodi u najboljem interesu djeteta.

Preporuka 16.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile**⁹ zahtijeva da, u skladu s člankom 10. stavkom 1., osiguraju da nadležna tijela koja sudjeluju u odgovoru na slučajeve seksualnog zlostavljanja djece mogu razmjenjivati informacije, u skladu s najboljim interesima djeteta i odgovarajućim mjerama zaštite, a da pritom ne krše zakone o zaštiti podataka ili pravila o povjerljivosti.

Preporuka 17.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da osiguraju sljedeće:

- Kako bi se zajamčila zaštita djeteta i zaštitio kazneni postupak, automatska procjena rizika, na temelju najboljih interesa djeteta, provodi se u svakom slučaju u kojem je roditelj ili zakonski skrbnik osumnjičen ili optužen za seksualno zlostavljanje vlastitog djeteta kako bi se odlučilo trebaju li se roditeljska ili skrbnička prava ili ovlasti suspendirati ili privremeno oduzeti.
- Automatska procjena rizika i najboljih interesa djeteta provodi se u svakom slučaju u kojem je roditelj ili zakonski skrbnik osuđen za seksualno zlostavljanje vlastitog djeteta kako bi se odlučilo o daljnjoj suspenziji ili oduzimanju roditeljskih ili skrbničkih prava ili ovlasti.

⁷ Albanija, Azerbajdžan, Hrvatska, Danska, Litva, Monako, Sjeverna Makedonija, Norveška, Ruska Federacija, San Marino i Tunis.

⁸ Albanija, Armenija, Azerbajdžan, Belgija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Češka, Danska, Gruzija, Grčka, Mađarska, Irska, Monako, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Ruska Federacija, San Marino, Srbija, Slovenija, Španjolska, Tunis, Ukrajina i Ujedinjeno Kraljevstvo.

⁹ Albanija, Azerbajdžan, Luksemburg, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Poljska, Ruska Federacija, San Marino, Tunis, Ukrajina i Ujedinjeno Kraljevstvo (Škotska).

Preporuka 18.

Odbor Lanzarote zahtijeva od Lihtenštajna i Ruske Federacije da, u skladu s člankom 31. stavkom 4., osiguraju da se imenuju posebni zastupnici i posebni skrbnici kad postoji sukob interesa između nositelja roditeljskih ovlasti i djeteta žrtve.

Preporuka 19.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile**¹⁰ zahtijeva da uvedu zakonske i druge mjere kako bi, u skladu s člankom 5. stavkom 2., osigurale da posebni zastupnici i posebni skrbnici raspoložu odgovarajućim znanjem o seksualnom iskorištavanju i seksualnom zlostavljanju djece.

Preporuka 20.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile** traži da uvedu potrebne zakonske i druge mjere:

- kako bi se izbjeglo da funkcije odvjetnika i posebnog skrbnika izvršava jedna osoba¹¹ i
- kako bi se djetetu žrtvi besplatno osigurali posebni zastupnici i posebni skrbnici¹².

Preporuka 21.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile**¹³ zahtijeva da, u skladu s člankom 16. stavkom 3., uvedu programe ili mjere intervencije koji su prilagođeni razvojnim potrebama djece koja su počinitelji seksualnih kaznenih djela, među ostalim, djece ispod dobne granice kaznene odgovornosti.

Preporuka 22.

Odbor Lanzarote zahtijeva od svih stranaka da, u skladu s člankom 6., za svu djecu osiguraju sveobuhvatno obrazovanje koje će im omogućiti da prepoznaju štetne seksualne aktivnosti, izbjegnu sudjelovanje u štetnom seksualnom ponašanju i dobiju podršku ako su žrtve seksualnog zlostavljanja ili seksualnog iskorištavanja.

Preporuka 23.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da, kad god je to moguće, primjenjuju pristup restorativne pravde i poštuju načela pravosuđa prilagođenog djeci kad postupaju prema djeci iznad dobne granice

---

¹⁰ Belgija, Češka, Danska, Njemačka, Grčka, Lihtenštajn, Litva, Ruska Federacija, San Marino, Srbija, Slovenija, Ukrajina.

¹¹ Albanija, Andora, Austrija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Danska, Estonija, Gruzija, Njemačka, Lihtenštajn, Luksemburg, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Norveška, Poljska, Portugal, Švedska, Švicarska, Tunis, Turska i Ukrajina.

¹² Belgija, Italija, Lihtenštajn, Ruska Federacija, Srbija, Ukrajina i Ujedinjeno Kraljevstvo.

¹³ Albanija, Bugarska, Danska, Sjeverna Makedonija, San Marino i Slovačka.

kaznene odgovornosti koja pokazuju ili sudjeluju u štetnom seksualnom ponašanju ili seksualnim kaznenim djelima, u skladu sa Smjernicama Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci.

Preporuka 24.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da osiguraju da se lišenje slobode djece upotrebljava kao krajnja mjera, u skladu sa Smjernicama Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci.

Preporuka 25.

Odbor Lanzarote zahtijeva od **Mađarske**, San Marina, Sjeverne Makedonije i Turske da, u skladu s člankom 32., osiguraju da se istrage ili kazneni progon svih oblika seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, kako je definirano u Lanzarote Konvenciji, mogu provoditi i ako žrtva nije podnijela prijavu.

Preporuka 26.

Odbor Lanzarote traži od Portugala da uvede potrebne zakonske i druge mjere kako bi se pojednostavnile odredbe i pojasnilo da se za sva kaznena djela seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece može provesti istraga ili kazneni progon i ako žrtva nije podnijela prijavu.

Preporuka 27.

Odbor Lanzarote zahtijeva od Ruske Federacije, Sjeverne Makedonije i Srbije da, u skladu s člankom 32., osiguraju da se postupak može nastaviti čak i ako žrtva povuče iskaz.

Preporuka 28.

Odbor Lanzarote poziva stranke, a posebno Andoru, da osiguraju da službenici koji su prva točka kontakta prođu odgovarajuće osposobljavanje kako bi osigurale da se slučajevi seksualnog zlostavljanja djece evidentiraju čak i ako žrtva nije podnijela prijavu.

Preporuka 29.

Odbor Lanzarote poziva stranke, a posebno Dansku, da uvedu mjere zaštite kako bi se zaštitilo žrtve i izbjeglo ponovnu traumatizaciju kad je žrtva pozvana kao svjedok čak i nakon što je odustala od prijave.

Preporuka 30.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da osiguraju da se pri odlučivanju o nastavku ili prekidu postupka za seksualna kaznena djela protiv djeteta nakon što žrtva odustane od prijave u obzir uzima najbolji interes djeteta.

Preporuka 31.

Odbor Lanzarote poziva Srbiju da osigura da se u pogledu djece na koju se odnose moguća kaznena djela „izvanbračne zajednice s maloljetnom osobom“ sustavno provjerava jesu li počinjena kaznena djela povezana sa seksualnim zlostavljanjem ili seksualnim iskorištavanjem i da se kod donošenja odluke da se ne pokreće kazneni progon ili da se prekine kazneni postupak za to konkretno kazneno djelo u obzir uzme najbolji interes djeteta.

Preporuka 32.

Odbor Lanzarote traži od svih stranaka da uvedu potrebne zakonske i druge mjere u skladu s Deklaracijom o zaštiti djece u skrbi izvan vlastite obitelji od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja kako bi se osiguralo da se pripadnike određenih struka koji rade u javnom, privatnom ili volonterskom sektoru poziva na odgovornost ako počine seksualna kaznena djela protiv djeteta ili ako bilo koje takvo djelo koje se dogodi u okruženju skrbi izvan obitelji ne prijave nadležnim tijelima.

Preporuka 33.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu učinile¹⁴ zahtijeva da, u skladu s člankom 12. stavkom 1. osiguraju da pravila o povjerljivosti koja su unutarnjim pravom nametnuta pripadnicima određenih struka koji rade u kontaktu s djecom ne onemogućuju te osobe da prijave nadležnim službama bilo koju situaciju kada postoje opravdani razlozi da se smatra da je dijete žrtva seksualnog iskorištavanja ili seksualnog zlostavljanja.

Preporuka 34.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da osiguraju da pripadnici određenih struka ne moraju prije podnošenja prijave obavijestiti dijete/roditelje / pružatelje skrbi ako smatraju da bi to obavještanje izložilo opasnosti dijete/roditelje / pružatelje skrbi ili njih same.

Preporuka 35.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da zajamče posebnu zaštitu pripadnicima određenih struka koji u dobroj vjeri prijave seksualna kaznena djela protiv djece, uključujući zaštitu od profesionalnih sankcija ili sankcija u pogledu radnog odnosa.

---

¹⁴ Albanija, Andora, Armenija, Azerbajdžan, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Češka, Danska, Estonija, Njemačka, Grčka, Lihtenštajn, Litva, Luksemburg, Republika Moldavija, Monako, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Norveška, Poljska, Ruska Federacija, Srbija, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Ukrajina i Ujedinjeno Kraljevstvo.

Preporuka 36.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da ojačaju zaštitu osoba koje u dobroj vjeri prijave seksualno iskorištavanje ili seksualno zlostavljanje djece i da postave što niži prag za prijavu tih sumnji.

Preporuka 37.

Odbor Lanzarote traži od svih stranaka da omoguće udaljavanje navodnog počinitelja od okruženja skrbi izvan obitelji od pokretanja istrage.

Preporuka 38.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da razmotre uvođenje mjera opreza kako bi se navodne počinitelje privremeno udaljilo od obavljanja profesionalnih ili volonterskih aktivnosti u kojima dolazi do kontakta s djecom za vrijeme trajanja kaznenih istraga ili postupaka u vezi s kaznenim djelima utvrđenima u skladu s Lanzarote Konvencijom.

Preporuka 39.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile**¹⁵ zahtijeva da uvedu potrebne zakonske i druge mjere u skladu s člankom 26. kako bi osigurale da se pravne osobe mogu smatrati odgovornima za seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece.

Preporuka 40.

Odbor Lanzarote nastavlja prepoznavati model „dječje kuće” odnosno model „Barnahus” kao obećavajuću praksu te poziva stranke koje to još nisu učinile da osiguraju dostupnost sličnih multidisciplinarnih i međuresornih usluga za zaštitu žrtava seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece uspostavljenih na području njihove države.

Preporuka 41.

Odbor Lanzarote poziva Norvešku i sve druge stranke koje to još nisu **učinile** da svoj djeci u dobi do 18 godina omoguće pristup uslugama Dječje kuće ili drugim sličnim multidisciplinarnim i međuresornim uslugama uspostavljenima u zemlji.

Preporuka 42.

---

¹⁵ Andora, Azerbajdžan, Danska, Island, Lihtenštajn, Malta, Sjeverna Makedonija, Ruska Federacija i Srbija.

Odbor Lanzarote zahtijeva od Ruske Federacije da, u skladu s člankom 35. stavkom 1. točkom (c), osigura da sve osoblje odgovorno za obavljanje razgovora s djecom žrtvama mora proći odgovarajuće osposobljavanje.

Preporuka 43.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile**¹⁶ zahtijeva da uvedu potrebne zakonske i druge mjere u skladu s člankom 35. stavkom 1. točkom (a) kako bi osigurale da se razgovori s djecom žrtvama obavljaju nakon počinjenja kaznenog djela.

Preporuka 44.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile**¹⁷ zahtijeva da uvedu potrebne zakonske i druge mjere u skladu s člankom 35. stavkom 1. točkom (d) kako bi osigurale da, kad je neophodno obaviti više razgovora sa žrtvom, razgovore obavlja, ako je to moguće i kada je to primjereno, ista osoba u istim materijalnim uvjetima i uz primjenu istih postupovnih mjera zaštite prilagođenih djeci kao i tijekom prvog razgovora.

Preporuka 45.

Odbor Lanzarote poziva Gruziju, Rusku Federaciju i Sjevernu Makedoniju da uvedu zakonske ili druge mjere potrebne kako bi se osiguralo da obrana može osporavati djetetov iskaz postavljanjem pitanja tijekom ispitivanja, čime bi se isključila potreba za prisutnošću djeteta u sudnici tijekom postupka.

Preporuka 46.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile**¹⁸ zahtijeva da su svoj djeci žrtvama seksualnog iskorištavanja ili seksualnog zlostavljanja mlađoj od 18 godina dostupne postupovne mjere zaštite utvrđene u Lanzarote Konvenciji

Preporuka 47.

Lanzarote poziva sve stranke da osiguraju da se djecu žrtve mlađu od 18 godina u pravilu može saslušati, a da nisu fizički prisutna na sudu osim ako bi to bilo u suprotnosti s njihovim najboljim interesima.

Preporuka 48.

---

¹⁶ Bugarska, Francuska, Grčka, Ruska Federacija, Tunis, Ukrajina, Ujedinjeno Kraljevstvo.

¹⁷ Bugarska, Francuska, Grčka, Luksemburg, Malta, Sjeverna Makedonija, Poljska, Ruska Federacija, Ukrajina, Ujedinjeno Kraljevstvo.

¹⁸ Armenija, Azerbajdžan, Danska, Estonija, Island, Norveška, Ruska Federacija, Srbija, Slovenija i Španjolska.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile** zahtijeva da, u skladu s člankom 31. stavkom 1. točkom (g), osiguraju da se djeca u pravilu ne suočavaju s navodnim počiniteljem¹⁹ te traži da sve iznimke koje su možda predviđene u nacionalnom pravu budu u skladu s načelom najboljeg interesa djeteta i da ovise o neovisnome stručnome mišljenju²⁰.

Preporuka 49.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da uvedu potrebne zakonske ili druge mjere kako bi se djecu žrtve zaštitilo i od kontakta s navodnim počiniteljima u okviru postupka na obiteljskom sudu ili postupka o skrbi koji se vode paralelno s istragom u kaznenom postupku ili sudskim postupkom.

Preporuka 50.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile**²¹ zahtijeva da uvedu potrebne zakonske i druge mjere u skladu s člankom 31. stavkom 1. kako bi se **sprječilo** javno širenje bilo kojih informacija, osobito u medijima, koje bi mogle dovesti do identifikacije bilo kojeg djeteta žrtve seksualnog iskorištavanja ili seksualnog zlostavljanja.

Preporuka 51.

Odbor Lanzarote zahtijeva od Sjeverne Makedonije da, u skladu s člankom 36. stavkom 2., osigura da se kazneni postupak zbog seksualnog iskorištavanja ili seksualnog zlostavljanja djece može voditi bez prisutnosti javnosti.

Preporuka 52.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da osiguraju da, u slučaju kad je dijete povjereno na skrb skrbniku ili socijalnim službama zbog sumnje da je protiv djeteta počinjeno kazneno djelo iz ove Konvencije, a dijete može imati položaj stranke u kaznenom postupku, te službe moraju potražiti pravne savjete u ime djeteta.

Preporuka 53.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da osiguraju da, kada su djetetu žrtvi seksualnih kaznenih djela dostupni pravni savjeti i pravna pomoć, to dijete primi informacije koje mu omogućavaju da pristupi tim uslugama.

---

¹⁹ Luksemburg, Monako i Ruska Federacija.

²⁰ Azerbajdžan, Grčka, Mađarska, Luksemburg, Monako, Crna Gora, Ruska Federacija, Slovenija i Švicarska.

²¹ Armenija, Azerbajdžan, Bosna i Hercegovina, Estonija, Njemačka, Island, Latvija, Lihtenštajn, Republika Moldavija, Monako, Nizozemska, Sjeverna Makedonija, Norveška, Poljska, Rumunjska (za djecu u dobi od 14 i više godina), Ruska Federacija, Slovačka Republika, Švedska i Švicarska.

Preporuka 54.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da dodijele besplatnu pravnu pomoć djeci žrtvama seksualnog iskorištavanja ili seksualnog zlostavljanja, osobito u slučajevima zlouporabe položaja povjerenja, autoriteta ili utjecaja.

Preporuka 55.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da djeci žrtvama svih dobi koja sudjeluju u istrazi ili sudskim postupcima stave na raspolaganje psihološku podršku osposobljenog stručnjaka i da ta podrška ne ovisi o odluci vlasti ili zahtjevu žrtve ili njezina zastupnika.

Preporuka 56.

Odbor Lanzarote zahtijeva od Norveške da, u skladu s člankom 2., osigura da žrtve i njima bliske osobe mogu dobiti podršku bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi.

Preporuka 57.

Odbor Lanzarote poziva stranke koje to još nisu **učinile**²² da osiguraju da žrtve i njima bliske osobe mogu dobiti podršku čak i ako ne iskazuju na sudu.

Preporuka 58.

Odbor Lanzarote poziva Armeniju, Ukrajinu i sve druge stranke koje pružaju podršku djeci žrtvama u okviru intervencija namijenjenih žrtvama nasilja u obitelji ili trgovanja ljudima da u te okvire uključe izričito upućivanje na djecu žrtve seksualnog iskorištavanja ili seksualnog zlostavljanja.

Preporuka 59.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da dodijele odgovarajuća financijska sredstva službama koje pružaju podršku, uključujući psihološku podršku, žrtvama i njima bliskim osobama.

Preporuka 60.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da uvedu potrebne zakonske i druge mjere kako bi osigurale da pripadnici određenih struka koji rade s djecom žrtvama imaju pristup osposobljavanju i resursima kako bi mogli prepoznati i na odgovarajući način reagirati na moguće sukobe interesa u kontekstu pristupa informacijama o djetetu.

Preporuka 61.

---

²² Azerbajdžan, Bosna i Hercegovina.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da osiguraju, ne dovodeći u pitanje slobodnu i pravilnu ocjenu dokaza, da u slučaju kada je dijete podvrgnuto terapijskoj intervenciji to samo po sebi neće negativno utjecati na ocjenu vjerodostojnosti djetetova iskaza ni na težinu koja se pridaje tom iskazu.

Preporuka 62.

Odbor Lanzarote poziva sve stranke da osiguraju da žrtve seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece imaju pristup dugoročnoj podršci osmišljenoj tako da se zadovolje njihove posebne potrebe.

Preporuka 63.

Odbor Lanzarote od stranaka koje to još nisu **učinile**²³ zahtijeva da uspostave mehanizme za praćenje i nadzor osoba osuđenih za seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece u skladu s člankom 27. stavkom 4.

Preporuka 64.

Odbor Lanzarote poziva stranke da poboljšaju praćenje i nadzor počinitelja osuđenih za seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje djece, na primjer razmatranjem koraka navedenih u dodatnim uputama u nastavku.

Preporuka 65.

Odbor Lanzarote ponavlja preporuku 11. Izvješća o mehanizmima za prikupljanje podataka, prema kojoj se od stranaka koje to još ne **čine**²⁴ zahtijeva da surađuju s drugim strankama razmjenom podataka o identitetu i genetskom profilu osoba osumnjičenih za kaznena djela utvrđena u skladu sa Lanzarote Konvencijom, u skladu sa sporazumima i protokolima o dijeljenju podataka u svrhu prevencije i kaznenog progona takvih kaznenih djela u skladu s člankom 37. stavkom 3.

---

²³ Albanija, Andora, Armenija, Azerbajdžan, Grčka, Lihtenštajn, Republika Moldavija, Norveška, Ruska Federacija, Srbija, Slovačka Republika i Tunis.

²⁴ Albanija, Andora, Armenija, Austrija, Azerbajdžan, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Gruzija, Njemačka, Grčka, Lihtenštajn, Malta, Monako, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Island, Ruska Federacija, San Marino, Srbija, Slovenija, Švicarska, Tunis, Turska i Ukrajina.